

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Sexagesimum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- 6 Ecclesia ex contractu ad modicum tempus enormiter læsa, petit restitutionem.
- 7 Restitutio est fundata super enormi læsione, quoquo modo nascatur.
- 8 Ecclesia aduersus quemlibet contractum potest petere restitutionem.
- 9 Læsiō magna, vel parua quando dicatur.
- 10 Prælatus non potest facere conditionem Ecclesiæ deteriore in faciendo, secus in ommittendo.
- 11 Contra Prælatum, qui passus fuit præscriptionem, seu contra eius hæredes potest agere ad emendationem damni.
- 12 Prælatus potest deteriorare Ecclesiam in non acquirendo, vbi poterat acquirere.
- 13 Prælatus non agnoscendo legatum, vel hæreditatem Ecclesiæ delatam præiudicat Ecclesiæ.
- 14 Prælatus negligens acquirere Ecclesiæ, poterit agi ad interesse ratione lucri cessantis.
- 15 Ecclesia in fauorabilibus æquiparatur non solum minoribus, sed etiam Reipublicæ.
- 16 Pupillo, & minori hodie non currit vsucapio, vel præscriptio decenij, vel viginti annorum in rebus, quæ seruando seruari possunt, siue mobiles, siue immobiles sint.
- 17 Restitutio in integrum super quibus non est necessario.
- 18 Præscriptio autem triginta, vel quadraginta annorum currit contra omnes prædictos, sed datur eis restitutio ex verbis generalibus edicti.
- 19 Restitutio in integrum an habeat locum in Castris, & Villis, adeo quod peti posset iure minoris, vel Reipublicæ.
- 20 Homines decem regunt vniuersitatem, vbi sunt, tanquam bona propria, nec possunt petere restitutionem, cum ignorantiam non prætendunt.
- 21 Municipium quolibet appellatur Respublica.
- 22 Restitutionis remedium, est optimum fundamentum in omni æquitate, ne quis indebitè damnum patiatur.
- 23 Expensum bona fide dum res fuerit meliorata repeti potest.

Sexagesimum Priuilegium.

ECCLESIA Alio priuilegio gaudet, ꝑ quod si in contractu venditionis, vel locationis Ecclesiæ fuit enormiter læsa, potest aduersus contractum petere restitutionem in integrum. Emptor tamen, siue conductor non debet fraudari in precio suo, vel in sumptibus per eum factis, vt si Ecclesia alienauit, pro

pro modica pecunia quibusdam laicis seruata forma alienationis
quereretur, quid agendum sit huic Ecclesie? Papa respondet si
Ecclesia læsa est, & manifestè constat detrimentum, siue etiam
quòd probari potest, quæ taliter alienata fuerunt, ad proprietatem
Ecclesie redire debet, ita tamen, quòd emptores non defraudentur
expensis factis bona fide in meliorando possessiones illas,
3 capitu. 1. de in integ. Papa fuit motus hac ratione, † quòd
cum Episcopus alienauerit possessiones Ecclesie laicis modico
3 censa non potuit, † cum de læsione appareat facere conditionem
4 deteriolem. † Nam Ecclesia est semper minor, & eodemiure
5 vitur. Ideo semper illæsa remanere debet, & † hæc appellatur
restitutio generalis, per quam subuenitur Ecclesiis, & minoribus
iure speciali, maioribus vero, ex clausula generali iusta, scilicet
câ suggerente non est verisimile, quòd Ecclesia dicatur enormiter
læsa ex contractu ad modicum tempus, sed hoc tali modo debet
6 intelligi, † quòd vbi ex contractu ad modicum tempus Ecclesia
enormiter læderetur posset nihilominus petere restitutionem.
7 † Quia restitutio est fundata super enormi læsione, quoquomodo
nascatur illa læsio ex contractu semper potest peti institutio,
8 tex. in cap. 1. de in integr. restit. lib. 6. vbi text. generaliter dicit,
† quòd aduersus quemlibet contractum Ecclesia potest petere
9 restitutionem, si præ tendit enormem læsionem. † Sed querendum
est, quæ dicatur magna læsio, vel parua? Vnde considerandum
venit, quòd debet inspicere conditio Ecclesie, & qualitas
contractus. Nam si Ecclesia est tenuis in redditibus modicam læsionem
sibi reputabo enormem, cuius contrarium esset dicendum in
Ecclesia multum abundantanti. Exemplum, vt si contractus fuit
initus super mille florenos, deceptio fuit in decem, vel in viginti:
certè hæc non poterit existimari respectu quantitatis florenorum,
mille magna læsio, secus si contractus fuit super viginti, &
Ecclesia fuit decepta in decem, vel octo, gl. in capitu. si. de re iud.
10 lib. 6. Bar. in autem nisi breuiore lites. C. de sent. experi. † Ideo
Prælati non potest facere conditionem Ecclesie deteriolem in
faciendo, secus in omittendo. Nam quotidie videmus, quòd per
negligentiã Prælati, res Ecclesie præscribuntur, vt in to. ti. de præ
11 scrip. idcirco cautum est, † quòd contra Prælatum, qui passus
fuit præscriptionem, seu contra eius hæredes, potest agere ad emendationem
damni, glo. si. in cap. placuit el secundo 16. quæst.
12 3. l. quicquid. C. arb. tute. potest etiam † Prælati facere conditionem
Ecclesie deteriolem, in nõ acquirendo, vbi poterat acquirere

querere, vide bonam glo. 16. q. 7. capit. ult. ut si Prælatus non agno-
 scendo Legatum, vel hæreditatem Ecclesiæ delatam præiudicat
 Ecclesiæ. Et ita tenet Abb. in cap. tua nos de his quæ fiunt à præla.
 Et latius habetur hæc materia in capitu. 1. de dolo, & contumat.
 14 vnum, quòd est singulare memoria tenendum, † quòd contra
 Prælatum, qui neglexerit Ecclesiæ acquirere, vbi potuit, contra
 eum poterit agi ad interesse lucri cessantis, gl. not. 12. q. 3. in cap.
 15 si. facit text. l. quidquid præallegata. † Nam Ecclesiain fauorabi-
 libus æquiparatur non solum minoribus, sed etiam Reipub. vt si-
 cut subuenitur Reipublicæ, ita subueniendum est Ecclesiæ. Sed
 quæ differentia est inter minorem, Rēpublicam Ciuitatem, & Ec-
 clesiam, in integrum restitutione? Licet leges dicant, quod Eccle-
 sia fingitur uice minoris, C. quibus ex causa maio. in integr. rest.
 16. petende. C. de iur. iur. l. si. C. de sacro sanct. eccles. † quia pupillo,
 & minori hodie non currit vsucapio, vel præscriptio decennij, vel
 20. annis in rebus, quæ seruando seruari possunt, siue sint mobiles
 17 siue immobiles, C. de adminst. tuto. † & ideo super his non est eis
 necessaria in integrum restitutio, C. ex quibus cā in integrum re-
 stitu. l. vlt. licet autem à tempore huius legis contra minorem, sed
 non contra pupillum curreret vsucapio. & præscriptio 10. vel 20.
 annos. ff. de acquiren. re. dom. l. bonæ fidei emptor: Contra Eccle-
 siam Rēpublicam, & ciuitatem bene currit vsucapio, & præscri-
 ptio, & aliæ temporales, & perpetuæ præscriptiones, sed datur eis
 restitutio, sicut minori, & potest hoc esse à ratione, quia prædictæ
 18 finguntur esse in vltimo instanti minoris ætatis. † De præscri-
 ptione autem 30. vel 40. ann. certum est, quòd currit contra om-
 nes dictos, sed datur eis restitutio ex verbis generalibus edicti,
 quæ sunt. Si quid cum minore gestum erit, pupillus tamen ab his
 præscripti onibus seruatur illegis, C. de præscrip. 30. vel 40. ann.
 19 l. sicut. † Sed etiam dubitari potest, an in castris, & in villis, ha-
 beat locum restitutio in integrum, adeo qd̄ peti possit iure mino-
 ris: vel Reipublicæ? Sed distinguitur inter vniuersitatē castri, siue
 Villæ populosā, & modicā. Vt si in castro, vel villa sint multi habi-
 tatores, tunc competit eis beneficium restitutionis, quia est ea-
 20 dem ratio, quæ in ciuitate: † Secus si sint pauci homines puta de-
 cem. Nam tunc ipsi regunt vniuersitatem, tãquàm bona propria
 nec possunt petere restitutionem, quasi tunc non possit pretendi
 ignorantia, ex facto administratorum aliorum. Opinio fuit, quòd
 idem sit in castris, & villis, vt in ciuitate. Nam castrum, siue villa
 est pars Reipublicæ, & regitur per alios vnde cum ibi sint mino-
 res

res, & mulieres quibus potest inferri præiudicium ex factis admi-
nistratorum, æquum est, vt concedatur restitutio. Hæc est bona
21 opinio, † Nam quodlibet municipium appellatur Respublica.
Et ita habetur in l. 2n respublica. C. de iur. reipub. lib. 11. vbi ciui-
22 tas appellatur Respublica. † Ideo remedium restitutionis in inte-
grum est optimum, & fundamentum in omni equitate, ne quis in
23 debitè damnum patiat, eo maximè accedente, quod † expen-
sum bona fide dum res fuerit meliorata, repeti potest.

S V M M A R I U M.

- 1 Ecclesia restituitur contra sententiam Papæ.
- 2 Restitutio in integrum debet partibus presentibus tractare.
- 3 Papa, & Principes permittunt restitutionem in integrum, ne quis indebitè
damnum patiat.
- 4 Papa non intendit alijs præesse in causis in quibus enormissima læsio inter-
venit cum sit Vicarius Christi.
- 5 Petens restitutionem debet se fundare super enormi læsione, cum super enor-
mi læsione detur restitutio.
- 6 Actori non sufficit allegare se læsum simpliciter, quia posset esse modicæ
læsio.
- 7 Allegare non sufficit aliqua in genere, quando quælibet species contenta sub
genere non concludit intentionem allegantis, vel libellantis.
- 8 Allegare excommunicationem contra actorem in genere, cum illud verbum
possit verificari in excommunicatione minori, quæ non repellit ab agen-
do, non sufficit.
- 9 Restitutio potest concedi post libellum generaliter admissum, si læsio enor-
mis probetur.
- 10 Papæ sententia non recipit appellationem.
- 11 Cardinalis Delegatus contra sententiam Papæ dare restitutionem non
potest.
- 12 Restitutio in integrum tractatur coram superiore ipsius sententian-
tis.
- 13 Mandatum factum extraiudicium sine causæ cognitione non habet vim sen-
tentia.
- 14 Privilegium si allegetur falsum, recurritur ad Registrum, qui est locus desti-
natus in quo depomuntur scripturæ, & in simili ad Protocollum no-
tarij.
- 15 Papa ex temporis necessitate fert sententiam non omnino iuri conso-
nam.